

Szabics András Zsolt

Határtalan lehetőséget tartogat az észt digitális vállalkozói program

A digitalizációban élen járó Észtország 2014 decemberében indította el e-illetőség programját, amelynek célja az volt, hogy a világ bármely pontjáról működtethető legyen egy Észtországban bejegyzett vállalat. A sikerhez hozzájárulhatott, hogy a lehetőségeket a minőségi humán tőkére építő háttér egészítette ki. Bár a program dinamikus felfutásának fenntartásához további fejlesztések szükségesek, az innovatív megközelítés és állami szolgáltatásaik teljes digitalizálása példaértékű.

Észtország az 1991-es függetlenné válása óta gyors ütemben helyezte digitális alapokra a gazdaságát, amelynek hatására mára az e-közigazgatás teljes egészében kiépült az országban. A magas fokú digitalizáltságra alapozva 2014-ben új vállalkozói programot indítottak el a balti országban, amelynek célja új külföldi gazdasági szereplők megszólítása volt. Alapvetően olyan potenciális vállalkozóké, akik számára fontos szempont az alacsony vállalkozásindítási költség, a minimális bürokratikus teher, valamint a gyors és papírmentes digitális állami szolgáltatások elérése. A magyarul „e-illetőségnek” fordítható e-residency alapvető újítása, hogy a kapott hivatalos digitális azonosítóval bárholonnan fizikai megjelenés nélkül irányítható egy vállalat Észtországban.

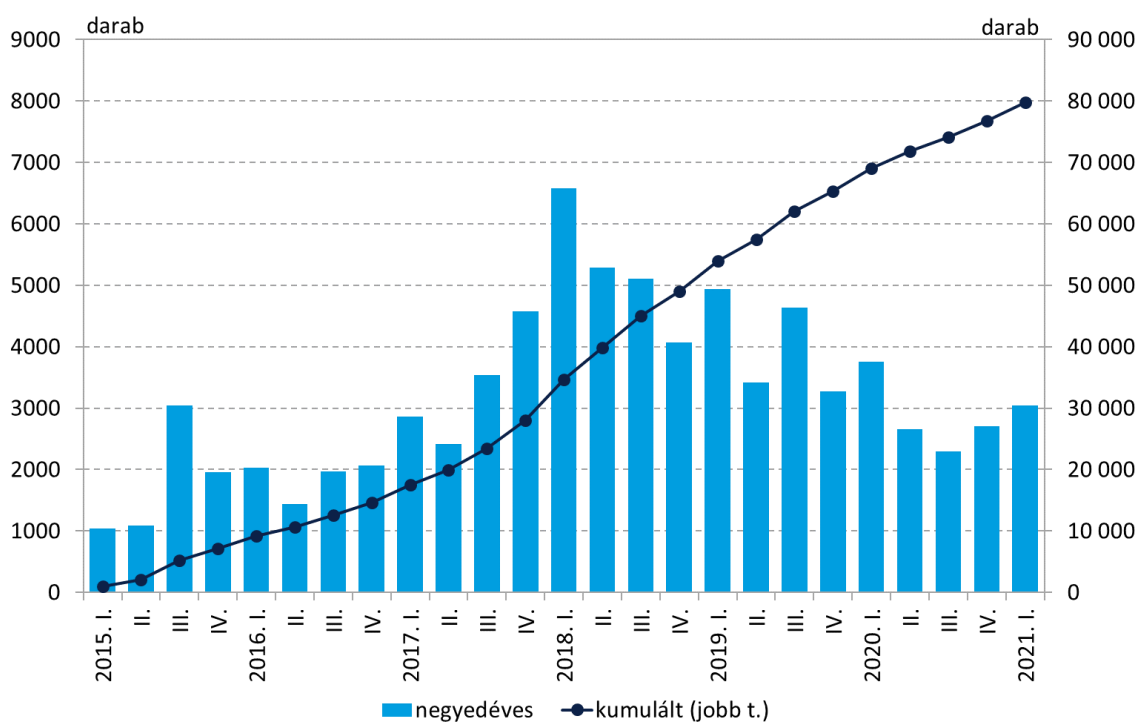
Az e-illetőség a vállalkozók számára számos előnnyel jár, amelyek jelentősen meghaladják a vállalkozásindítás költségeit. A vállalkozói program tervezésekor nagy hangsúlyt fektettek az észtek arra, hogy a digitális azonosítóval működtethető vállalat elindításának folyamata egyszerű és gyors legyen. A folyamat mindössze 4 lépésből áll:

- 1) az igénylésből, ahol a sikeres elbírálást követően kiadják az azonosító kártyát és a hozzá tartozó dokkolót,
- 2) egy észtországi székhelyszolgáltató kiválasztásából,
- 3) a tényleges vállalatalapításból és cégbejegyzésből,
- 4) az előzetesen közzétett listáról egy fintech partner kiválasztásából a banki szolgáltatások igénybe vételéhez.

Ezt követően megkezdheti a működést a világ bármely országából irányított társaság, amely az e-illetőség megszerzésével olyan előnyöket élvezhet, mint a fejlett nemzetközi fizetési szolgáltatások, szerződések digitális aláírása, online adóbevallás és kedvező vállalati adókönyezet.

A program hatására több mint 15 ezer vállalat jelent meg az országban, amelyek gazdasági hasznai is érzékelhetők már. Az aktuális összesítések szerint 2021-ig közel 80 ezer magánszemély kapott e-illetőséget, akik tulajdonában több mint 15 ezer vállalat áll (1. ábra). A program felállításakor az észt kormány azt az ambiciózus célt tűzte ki maga elé, hogy 2025-ig 10 millió e-illetőséget adjon ki. Annak ellenére, hogy időarányosan nem sikerült a célt teljesíteni, az észt gazdaság számára a hasznok már tapasztalhatók. A 15 ezernél is több vállalkozás legalább 41 millió euró közvetlen bevételt jelentett, ami a 2020-as költségvetési bevétel közel 0,4 százalékának felelt meg. A Deloitte becslései szerint ugyanakkor ennek az összegnek a többszörösét teheti ki a teljes gazdasági haszon, ami ráadásul az idő előre haladtával exponenciálisan emelkedik (2. ábra).

1. ábra: Az Észtországban elfogadott e-illetőség igénylések száma negyedévente

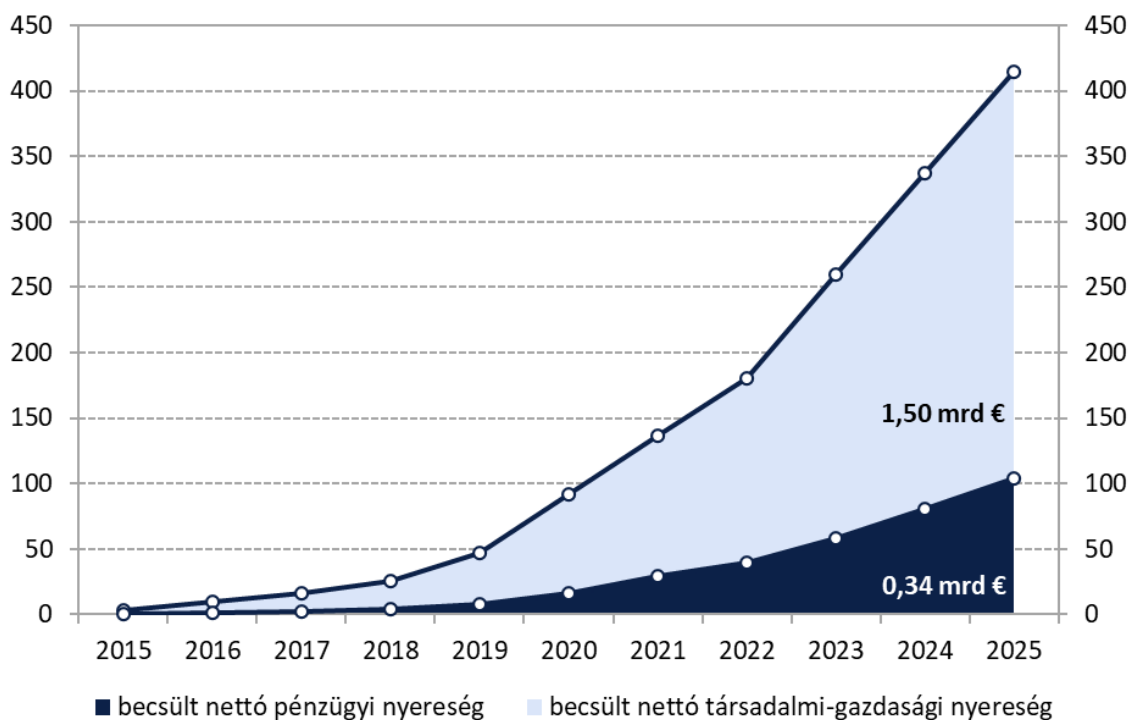

Forrás: <https://e-resident.gov.ee>

Az észt vállalkozás indítási program sikerességéhez hozzájárulhatott, hogy a felsőoktatási rendszer kiterjedt, a lakosság nyitott az informatikai képzésekre és nagy arányban beszél idegen nyelveket. Az e-illetőség lényegi eleme, hogy távolról, fizikai megjelenés nélkül működtethető egy vállalat, ezért fontos a magas hozzáadott értékű, komplex szolgáltató informatikai háttérinfrastruktúra biztosítása. Az észt humán tőke minősége kellőképpen támogatja a digitális megoldások széleskörű

fejlesztését. Észtországban a 30–34 éves korosztály 46,2 százaléka rendelkezik felsőfokú végzettséggel, ami számottevően magasabb az uniós átlagnál (40,3 százalék), továbbá a 18–29 évesek között az IT képzésben részt vevők aránya a 3. legmagasabb az EU-ban (22 százalék). Emellett az angolul beszélők aránya a felmérések szerint 50 százalék körüli.

2. ábra: Az észt e-illetőség program becsült gazdasági nyeresége 2025-ig (millió euróban)

Megjegyzés: A pénzügyi nyereség a díjbevételt és adóbefizetést, míg a társadalmi-gazdasági nyereség a vállalatok beruházásait, exportját, turizmust és országimázst is tartalmazza.

Forrás: Deloitte, <https://www.dw.com/en/digital-residency-pays-off-big-for-estonia/a-41969304>.

Az észték az e-illetőség megújítása érdekében 49 pontból álló javaslatcsomag megvalósítását indították el 2019-ben. A program 2018 elejéig tartó dinamikus felfutása alábbhagyott, és a negyedéves igénylések száma trendszerű csökkenést mutatott. Az e-illetőség első 4 évének tapasztalataira építve az észt kormány egy javaslatcsomagot állított össze a program új növekedési pályára állítása érdekében. A Fehér Könyvben bemutatott javaslatok az ökoszisztéma minden lényeges elemét érintették, az új

fejlesztési irányok optimalizálnák a technológiát, az üzleti lehetőségeket és a résztvevő közösség biztonságát. A kormány várakozása szerint a javaslatok megvalósításával a rendszer még biztonságosabb, előnyösebb és kényelmesebb lesz az igénylők számára.

A résztvevők számának növekedését segítheti elő az a 2020-ban megkötött megállapodás, amellyel az amerikai, ázsiai és afrikai piacon növelnék a program ismertségét. A legtöbb e-illetőséggel rendelkező vállalatot ukrán, német, orosz, török és francia magánszemélyek jegyzik be az országban. Európán kívüli országok közül a legtöbb vállalat indiai, amerikai és japán magánszemélyekhez köthető. Annak érdekében, hogy az európai kontinensen kívül is növekvő népszerűségnek örvendjen az e-illetőség, Észtország leszerződött egy határon átnyúló szolgáltatásokat (például vízum- és útlevel igénylést) nyújtó multinacionális intézménnyel.

Összességében Észtország egy olyan innovatív vállalkozói programot hozott létre és alkalmaz sikerrel, amely más országok számára is előremutató. Észtország korán felismerte, hogy a gazdasági siker egyik kulcstényezője a digitalizáció és az e-közigazgatás minél szélesebb kiépítése. A cél az volt, hogy minél több külföldi vállalkozót szólítsanak meg a világ bármely pontjáról távolról elérhető e-közigazgatási platformjukkal, valamint a hozzá kapcsolódó költséghatékony pénzügyi szolgáltatásokkal. Az e-illetőség az elmúlt 6 év tapasztalata alapján sikeres, azonban a kezdetben felállított ambiciózus célok elérése érdekében további fejlesztésekre van szükség. Ezért is kezdett hozzá a kormány 2019-ben a közel 50 pontból álló javaslatcsomag végrehajtásához, valamint 2020-ban külső partner segítségével az Európán kívüli országok vállalkozóinak hatékonyabb megszólításához.

„Szerkesztett formában megjelent a Világgazdaságban 2021. május 6-án.”